

SIMPOSI SOBRE DRET LINGÜÍSTIC

per Carles DUARTE i MONTSERRAT

Cap de la Secció d'estudis de llengua catalana i llenguatge administratiu
de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya

L'Escola d'Administració Pública de Catalunya ha organitzat, en el marc de les activitats programades per commemorar el seu 75è. aniversari, un *Simposi sobre dret lingüístic*, dut a terme els dies 14, 15, 16 i 17 de setembre de 1987.

Aquest *Simposi* s'ha estructurat en onze ponències, a les quals s'han afegit tres comunicacions, amb una assistència de públic que ha oscil·lat entre les quaranta i les seixanta persones.

Pel que fa als assistents, podem esmentar la presència de qualificats professors universitaris de Catalunya i de Galícia i de funcionaris amb responsabilitats en matèria lingüística de la Generalitat Valenciana, de les Illes Balears, del Govern Basc, de la Generalitat de Catalunya, incloent-hi el Parlament, de diversos ajuntaments i diputacions, i personal d'entitats bancàries.

Quant als ponents, hi han intervingut prestigiosos especialistes estrangers, com ara el professor Alessandro Pizzorusso, d'Itàlia, la investigadora Vera Klopčič, de Iugoslàvia, i Serge Govaert, alt funcionari de Bèlgica. Afegim-hi, encara, el text presentat pel professor Bruno de Witte, de l'Institut Universitari Europeu de Florència.

A aquestes ponències presentades per conferencians estrangers, hem de sumar-hi una completa representació entre els ponents i els conferencians de juristes catalans, valencians, illencs i nord-catalans, com ara els professors universitaris Antoni Milian, Antoni Mirambell i Vicent Franch o diferents professionals del dret com Josep M. Puig i Salellas, Lluís J. Segura, Miquel Mayol, Juli Pallarol i Joan Ramon Solé.

Al llarg del *Simposi* s'ha analitzat aprofundidament el marc jurídic-lingüístic actual al Principat de Catalunya, a la Comunitat Valenciana, a

les Illes Balears, a la Catalunya Nord, a la Franja de llengua catalana d'Aragó, al País Basc i Navarra (amb una ponència del professor Edorta Cobros, de la Universitat del País Basc, i una comunicació d'Anabel Badiola, de la Secretaria de Política Lingüística del Govern Basc), a Itàlia, a Iugoslàvia i a Bèlgica.

Pel que fa a l'Estat espanyol, s'hi ha estudiat la normativa sobre matèria lingüística continguda a la Constitució, als diferents Estatuts d'Autonomia, a les Lleis de normalització lingüística i a les disposicions que despleguen aquestes normes generals en àmbits més concrets. Així mateix s'han examinat les diverses sentències del Tribunal Constitucional referides a aspectes lingüístics.

El *Simposi* fou inaugurat pel Sr. Josep-Enric Rebés i Solé, Director de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, que destacà l'interès i l'atenció dedicats a l'estudi del dret lingüístic en el si de l'entitat organitzadora del *Simposi*. Tot seguit el Dr. Antoni Milian i Massana, professor titular de la Universitat Autònoma de Barcelona, presentà la seva ponència, que tractà de *La llengua catalana a l'Estatut d'Autonomia de Catalunya*. Hi féu una anàlisi completa i suggeridora de les referències lingüístiques en el text estatutari. A aquesta ponència aportaren comunicacions el Dr. Antoni Mirambell, professor titular de dret civil de la Universitat de Barcelona, sobre *La desfiguració jurídica del concepte d'oficialitat lingüística: sentència del Tribunal Constitucional 74/1987, de 25 de maig*, i la Sra. Anabel Badiola, de la Secretaria de Política Lingüística del Govern Basc, en relació amb *El Decreto sobre uso y normalización del euskera en las Administraciones Públicas de la Comunidad Autónoma del País Vasco*.

A continuació el Sr. Frederic López llegí, en la seva versió original francesa, la ponència presentada pel professor Bruno de Witte, que excusà la seva impossibilitat de desplaçar-se per fer personalment l'exposició de la seva ponència, la qual duïa per títol *Le principe d'égalité et la pluralité linguistique*. L'esmentada ponència, enriquida amb una exemplificació variada i abundant, plantejà amb lucidesa el marc teòric del principi d'igualtat en situacions de pluralisme lingüístic. A aquesta ponència el Sr. Joan Ramon Solé i Durany, Secretari de la Fundació Catalunya i Cap del Negociat d'estudis i aplicació de la legislació de la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, presentà una interessant comunicació sobre *Els drets lingüístics com a drets humans: la Declaració Universal de Drets Humans i els acords internacionals sobre aquests drets*.

La sessió de la tarda fou ocupada per una brillant exposició del Sr. Josep M. Puig i Salellas, notari i coordinador de l'àrea de llengua i dret del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana. El títol de la ponència era *Situació actual de la doble oficialitat lingüística a Catalunya* i l'autor hi féu una anàlisi detallada de la Llei de normalització lingüística a Catalunya i de les normes de desplegament de la llei en els diversos àmbits (ensenyament,

funcionaris, administracions, registres, toponímia, etc.). En la seva ponència el Sr. Josep M. Puig i Salellas proposà la creació d'un organisme interdepartamental encarregat de promoure una actuació normativa, de fer un seguiment i una inspecció de l'aplicació de la normativa sobre l'ús lingüístic en l'administració autonòmica i local i d'elaborar els projectes d'acord relatius a l'Administració perifèrica, a la de Justícia i als registres de dependència estatal.

La sessió del dia 15 al matí s'inicià amb la ponència del Dr. Vicent Franch i Ferrer, professor titular de dret constitucional a la Universitat de València i autor d'una remarcable tasca de recerca, sobre la *Situació actual del règim jurídic-lingüístic a la Comunitat Valenciana*. En la seva ponència l'autor féu una exposició exhaustiva i marcada per un to de prudència i per una voluntat de rigor a l'entorn del marc constitucional i estatutari i, sobretot, de la Llei d'ús i ensenyament del valencià.

Un cop acabada la lectura d'aquesta ponència, el Sr. Lluís J. Segura, lletrat del Consell Consultiu, inicià la presentació de la seva exposició sobre la *Situació actual del règim jurídic-lingüístic a les Illes Balears*, en què, des d'una posició de moderació i cautela, analitzà els principis generals del marc normatiu en matèria lingüística a les Illes Balears, amb una atenció especial posada també en la Llei de normalització lingüística.

La sessió de la tarda, presidida pel professor Antoni Font i Ribas, catedràtic de dret mercantil de la Universitat de Barcelona, fou dedicada a la ponència del Sr. Miquel Mayol, destacat advocat i actiu defensor de la llengua catalana a la Catalunya Nord, sobre la *Situació a la Catalunya Nord*. La ponència inclogué un documentadíssim examen històric, amb la incorporació d'algunes dades, no divulgades fins ara, de la restricció de l'ús oficial de la llengua catalana a la Catalunya Nord, que l'autor completà amb una descripció precisa de la situació present.

El dia 16 al matí la sessió començà, actuant-hi de moderador el Sr. Pere Martí i Mainar, de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, amb la intervenció del Sr. Juli Pallarol, advocat i mestre de català, sobre la *Situació a la franja de llengua catalana d'Aragó*. Aquesta ponència s'estructurà en una introducció geogràfica i demogràfica del territori, una anàlisi detallada de la constitucionalitat de la no declaració d'oficialitat estatutària, un estudi del règim jurídic de la llengua catalana a Aragó (normativa de fonament, de normalització i de desplegament i adequació) i una presentació de l'actitud de les diferents administracions aragoneses.

Tot seguit inicià la lectura de la seva ponència el professor Edorta Cobreros, del departament de dret administratiu de la Universitat del País Basc, que tractà de la *Situación actual del régimen jurídico-lingüístico en el País Vasco y Navarra*. El ponent concentrà la seva atenció en l'estudi del Decret sobre ús i normalització de l'euskara en les administracions públiques de la Comunitat Autònoma del País Basc, del Decret pel qual es crea,

s'organitza i es regula l'Escola de Traductors Jurídico-Administratius de l'Institut Basc d'Administració Pública, del Decret sobre el règim de les Entitats Tutelades d'Investigació Aplicada a la Planificació Lingüística, de la Llei de l'euskara a la Comunitat Foral de Navarra i d'altres aspectes relacionats amb sentències del Tribunal Constitucional o amb actuacions del Govern Basc en l'àmbit dels mitjans de comunicació.

El dia 16 a la tarda fou dedicat a la ponència del prestigiós professor Alessandro Pizzorusso, director de l'Institut de Dret Comparat de la Universitat de Florència, amb el títol *Il regime giuridico delle lingue in Italia*. En aquesta ponència l'autor examinà de manera clara i interessant l'evolució recent produïda en la configuració del marc jurídic de la pluralitat lingüística a Itàlia i els principals problemes existents.

La sessió del dia 17 de setembre al matí, presidida pel professor Antoni Milian, fou iniciada per Vera Klopčič, investigadora de l'Institut per als Estudis Ètnics de Ljubljana, amb una ponència sobre *The legal status of the use of languages in Yugoslavia*. En la seva ponència, la jurista iugoslava tractà, amb una útil aportació documental, del plurilingüisme de Iugoslàvia, dels principis bàsics que en regulen el marc jurídic i d'algunes de les seves concrecions.

La darrera de les ponències del *Simposi* fou la confiada al professor Maurice Pierre Herremans, del Centre de recerques i d'informacions sòcio-polítiques de Bèlgica, que, pel fet d'haver de sofrir una intervenció quirúrgica coincident en el temps amb el *Simposi*, fou substituït per Serge Govaert, alt funcionari belga i col·laborador del mateix centre, el qual féu una exposició iniciada amb una valuosa introducció històrica i geogràfica de les diverses comunitats lingüístiques de Bèlgica, acompanyada d'un examen dels diferents organismes que actuen a Bèlgica amb responsabilitat jurídica en l'ús de les llengües i d'unes observacions sobre la situació actual del pluralisme lingüístic en aquell Estat.

El Director de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya clogué finalment el *Simposi*, tot excusant l'absència del Conseller de Governació, que havia manifestat el seu interès a presidir la clausura del *Simposi*.

Considerem, doncs, que cal valorar molt positivament aquest *Simposi* perquè ha produït un interessant i fructífer intercanvi, palesat en enriquidors i vius colloquis posteriors a les ponències, entre juristes dedicats a la recerca i a l'assessorament o a la gestió en l'àmbit del dret lingüístic, i perquè significa una continuïtat dels importants treballs empresos en el si de l'àrea de llengua i dret del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana dut a terme l'any passat.